

**VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL AFRIKINIO KIAULIŲ MARO STEBĖSENOS IR KONTROLĖS PRIEMONIŲ
ŠERNŲ POPULIACIJOJE IR KIAULIŲ LAIKYMO VIETOSE**

2016 m. kovo 30 d. Nr. B1-265
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, Afrikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimais, patvirtintais Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2003 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. B1-892 „Dėl Afrikinio kiaulių maro kontrolės reikalavimų patvirtinimo“, ir 2003 m. gegužės 26 d. Komisijos sprendimu 2003/422/EB, patvirtinančiu afrikinio kiaulių maro diagnostikos vadovą (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 39 tomas, p. 59), įgyvendindamas 2014 m. spalio 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimą 2014/709/ES dėl gyvūnų sveikatos kontrolės priemonių, susijusių su afrikinio kiaulių maru tam tikrose valstybėse narėse, ir kuriuo panaikinamas įgyvendinimo sprendimas 2014/178/ES (OL 2014 L 295, p. 63), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016 m. vasario 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2016/180 (OL 2016 L 35, p. 12), ir siekdamas apsaugoti Lietuvos Respubliką nuo tolesnio afrikinio kiaulių maro (toliau – AKM) plitimo:

1. L a i k a u:

1.1. sprendimo 2014/709/ES priedo II ir III dalyse nurodytas Lietuvos Respublikos teritorijas AKM užkrėsta teritorija (toliau – užkrėsta teritorija);

1.2. sprendimo 2014/709/ES priedo I dalyje nurodytas Lietuvos Respublikos teritorijas padidintos rizikos, kylančios dėl ribojimosi su užkrėsta teritorija, teritorija (toliau – padidintos rizikos teritorija).

2. U ž d r a u d ž i u:

2.1. laikyti kiaules lauke ar jas išleisti į lauką;

2.2. prekiauti kiaulėmis turgavietėse;

2.3. organizuoti renginius (parodas, pasirodymus su gyvūnais, muges ir kt.) su AKM imliais gyvūnais (kiaulėmis ir šernais);

2.4. laikyti šernus ir šernakiaules;

2.5. iš užkrėstos ir padidintos rizikos teritorijų išvežti šernus;

2.6. išvežti į Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybes nares ir trečiąsias šalis bei į kitas Lietuvos Respublikos teritorijas užkrėstoje teritorijoje sumedžiotų šernų mėsą ir iš jos pagamintus pusgaminius ir gaminius, iš šių šernų susidariusius šalutinius gyvūninius produktus (toliau – ŠGP), įskaitant ir šernų trofėjus;

2.7. privatiems veterinarijos gydytojams, vykdančioms veiklą užkrėstoje teritorijoje, atlikti šernų trichineliozės tyrimus;

2.8. šerti šernus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

3. N u s t a t a u, kad:

3.1. užkrėstoje teritorijoje sumedžiotų šernų mėsa turi būti saugoma su Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) teritoriniu padaliniu iš anksto suderintoje vietoje, kol bus gauti sumedžiotų šernų AKM tyrimų rezultatai;

3.2. tik atlikus iš užkrėstoje teritorijoje sumedžiotų šernų paimtų mėginių AKM tyrimus ir gavus jų neigiamus rezultatus, jų mėsą, iš jos pagamintus pusgaminius ir gaminius galima naudoti maistui (asmeninėms reikmėms ar tiekti užkrėstos teritorijos rinkai);

3.3. išvežti į kitas Lietuvos Respublikos teritorijas padidintos rizikos teritorijoje sumedžiotų šernų mėsą, iš jos pagamintus pusgaminius ir gaminius galima tik atlikus iš sumedžiotų šernų paimtų mėginių AKM tyrimus, gavus jų neigiamus rezultatus ir turint tai patvirtinantį Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto (toliau – NMVRVI) tyrimo protokolą ar jo kopiją;

3.4. šernų, sumedžiotų užkrėstoje ir padidintos rizikos teritorijose, mėsa, iš jos pagaminti pusgaminiai ir gaminiai, tiekiami rinkai, turi būti paženklinėti nacionaliniu sveikumo ženklu ar nacionaliniu atpažinimo žymeniu, kaip nustatyta Nacionalinio atpažinimo žymens ir nacionalinio sveikumo ženklo naudojimo tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. B1-373 „Dėl Nacionalinio atpažinimo žymens ir nacionalinio sveikumo ženklo naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.5. šernų ir kiaulių gaišenos visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje turi būti tvarkomos pagal 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas reglamentas (EB) Nr. 1774/2002 (OL 2009 L 300, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1385/2013 (OL 2013 L 354, p. 86), 12 straipsnį kaip I kategorijos ŠGP arba, nukrypstant nuo reglamento (EB) Nr. 1069/2009 12 straipsnio, suderinus su VMVT teritoriniu padaliniu pagal reglamento (EB) Nr. 1069/2009 19 straipsnio 1 dalies e punktą;

3.6. iš užkrėstoje teritorijoje sumedžiotų šernų gautų ŠGP pagaminti ŠGP gaminiai gali būti išvežami į ES valstybes nares, trečiąsias šalis ir į kitas Lietuvos Respublikos teritorijas, jeigu atitinka 2011 m. vasario 25 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 142/2011, kuriuo įgyvendinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės, ir Tarybos direktyva 97/78/EB dėl tam tikrų mėginių ir priemonių, kuriems netaikomi veterinariniai tikrinimai pasienyje pagal tą direktyvą (OL 2011 L 54, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. birželio 3 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 592/2014 (OL 2014 L 165, p. 33), XIII priedo VI skyriaus C dalies 2 punkto a papunktį.

4. N u r o d a u:

4.1. medžioklės plotų naudotojams užtikrinti, kad:

4.1.1. nedelsiant būtų pranešama VMVT teritoriniams padaliniams apie jų medžioklės ploto vienetuose rastus nugaišusius šernus,

4.1.2. suderinus su VMVT teritorinio padalinio pareigūnais arba jiems dalyvaujant, medžioklės ploto vieneto dalyje, kurioje nustatytas AKM, ne mažiau kaip 1 mėnesį ne rečiau kaip vieną kartą per savaitę būtų atliekama medžioklės ploto vieneto apžiūra siekiant surasti ir surinkti šernų gaišenas. Pirmiausia turi būti apžiūrimos medžioklės ploto vienete esančios šernų maitinimosi ir poilsio vietos bei medžioklės ploto vienete esantys vandens telkiniai ir jų pakrantės,

4.1.3. iš visų šernų, sumedžiotų užkrėstoje teritorijoje, būtų imami kraujo ir organų (blužnies, inksto (-ų) ir antryklinių arba žarnų pasaito limfinių mazgų) mėginiai AKM tyrimams (kraujo mėginiai tiriama imunofermentinės analizės (toliau – IFA), o organų – polimerazinės grandininės reakcijos (toliau – PGR) metodu) ir papildomai būtų imami ir atskirai supakuojami diafragmos mėginiai trichineliozės tyrimams. Mėginiai turi būti pristatomi į VMVT teritorinį padalinį arba NMVRVI. Kartu su mėginiais turi būti pateikiami tinkamai užpildyti Mėginių paėmimo gyvūnų ligoms tirti aktas ir Mėginių paėmimo trichineliozės lervoms nustatyti aktas, kurių formos patvirtintos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2012 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. B1-489 „Dėl mėginių paėmimo tirti aktų formų patvirtinimo“. Mėginiai turi būti supakuoti taip, kad iš jų neišbėgtų kraujas ir kt. skysčiai ir nebūtų užteršta aplinka ir išplatinta liga,

4.1.4. VMVT teritorinio padalinio nurodytu dažnumu iš Lietuvos Respublikos teritorijose, išskyrus užkrėstą teritoriją, sumedžiotų šernų būtų imami kraujo mėginiai AKM tyrimams IFA

metodu ir to paties gyvūno organų (blužnies, inksto (-ų) ir antryklinių arba žarnų pasaito limfinių mazgų) mėginiai AKM tyrimams PGR metodu,

4.1.5. sumedžioti šernai būtų dorojami tik gyvūnų pirminio apdoravimo aikštelėse ir kad iš jų susidarytų ŠGP, išskyrus medžioklės plotų naudotojų pasiliekančius šernų trofėjus, būtų paliekami gyvūninių atliekų duobėse, esančiose pirminio apdoravimo aikštelėse arba prie jų,

4.1.6. sumedžioti šernai į gyvūnų pirminio apdoravimo aikšteles būtų gabunami sandariose dėžėse, maišuose ir kitose sandariose priemonėse siekiant išvengti skysčių ištekėjimo,

4.1.7. po sumedžiotų šernų išdoravimo gyvūnų pirminio apdoravimo aikštelės būtų išdezinfekuotos dezinfekcinėmis medžiagomis, veikiančiomis AKM sukėlėjus, o šernų doravimo metu susidariusios atliekos sudėtos į gyvūninių atliekų duobes, kurios, jas pripildžius 1,5 m iki žemės paviršiaus, turi būti užkastos arba išvalytos. Iš gyvūninių atliekų duobės išimti atliekas leidžiama tik gavus VMVT teritorinio padalinio raštišką leidimą, kuriame nurodomos atliekų tvarkymo sąlygos,

4.1.8. būtų vykdomi, jei taikoma, šio įsakymo 2.3–2.6 papunkčių ir 3 punkto reikalavimai;

4.2. VMVT teritoriniams padaliniams pagal kompetenciją:

4.2.1. kontroliuoti šio įsakymo reikalavimų vykdymą,

4.2.2. iš sergančių ar įtariamų, kad serga, kiaulių paimti kraujo mėginius AKM tyrimams IFA ir PGR metodais, o iš nugaišusių kiaulių paimti organų (blužnies, inksto (-ų) ir antryklinių arba žarnų pasaito limfinių mazgų) mėginius arba visą gaišeną AKM tyrimams PGR metodu,

4.2.3. kontroliuoti Biologinio saugumo priemonių reikalavimų kiaulių laikymo vietose, patvirtintų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2011 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. B1-384 „Dėl Biologinio saugumo priemonių reikalavimų kiaulių laikymo vietose patvirtinimo“ (toliau – Biologinio saugumo priemonių reikalavimai kiaulių laikymo vietose), įgyvendinimą kiaulių laikymo vietose ir informaciją apie padidėjusius kiaulių gaišimus nedelsiant el. paštu svs@vet.lt pateikti VMVT Skubios veiklos skyriui,

4.2.4. atliekant kiaulių laikymo vietų valstybinę veterinarinę kontrolę, patikrinti, ar laikomos kiaulės yra deklaruotos, kliniškai sveikos ir ar įgyvendinti Biologinio saugumo priemonių reikalavimai kiaulių laikymo vietose,

4.2.5. vykdyti nuolatinę prekyautojų kiaulėmis, prekyautojų kiaulėmis patalpų valstybinę veterinarinę kontrolę,

4.2.6. vykdyti visuomenės švietimą ir informacijos apie AKM kontrolės priemones sklaidą,

4.2.7. gavus informaciją apie rastus nugaišusius arba eismo įvykio metu užmuštus šernus, iš jų paimti organų (blužnies, inksto (-ų) ir antryklinių arba žarnų pasaito limfinių mazgų) mėginius arba visą gaišeną AKM tyrimams PGR metodu, Mėginių paėmimo gyvūnų ligoms tirti akto kopiją el. paštu svs@vet.lt pateikti VMVT Skubios veiklos skyriui ir užtikrinti gaišenų tvarkymą teisės aktų nustatyta tvarka,

4.2.8. nustačius, kad sumedžioti, rasti nugaišę ar eismo įvykio metu užmušti šernai užsikrėtę AKM, bendradarbiaujant su atitinkamomis institucijomis ir organizacijomis, pažymėti užkrėstą mišką (prie įvažiavimų į mišką ar prie poilsio aikštelių) aiškiai matomais ženklais;

4.3. VMVT teritoriniams padaliniams, kontroliuojantiems kiaulių laikymo vietas, esančias užkrėstoje ir padidintos rizikos teritorijose:

4.3.1. pavesti įgaliotajam arba valstybiniam veterinarijos gydytojui vykdyti Biologinio saugumo reikalavimų kiaulių laikymo vietose įgyvendinimo kontrolę,

4.3.2. įpareigoti šio įsakymo 4.3.1 papunktyje nurodytą veterinarijos gydytoją nesilankyti šernų medžioklėse ar gyvūnų pirminio apdoravimo aikštelėse, kuriose dorojami šernai, ir nedalyvauti šernų mėginių atrinkime,

4.3.3. nurodyti šio įsakymo 4.3.1 papunktyje nurodytam veterinarijos gydytojui gavus informaciją iš kiaulių laikytojų apie kiaulių elgsenos pasikeitimus (apetito stoką, apatiją ir kt.), sergančias ar nugaišusias kiaules, nedelsiant atlikti laikomų kiaulių klinikinę apžiūrą, kiekvienoje kiaulių laikymo vietoje naudojant vienkartinis apsauginius drabužius, antbačius, dezinfekcijos priemones, ir paimti mėginius, kaip nurodyta šio įsakymo 4.2.2 papunktyje, iš skirtingo amžiaus kiaulių, kurioms padidėjusi temperatūra, ir iš kiaulių, laikomų kiaulių laikymo vietose, kuriose

padidėjęs kiaulių gaišimas, bei po kiekvienos kiaulių laikymo vietos patikrinimo atlikti transporto priemonės dezinfekciją. Šiuo atveju netaikomas Biologinio saugumo priemonių reikalavimų kiaulių laikymo vietose 19 punkte rekomenduojamas 48 valandų nesilankymo kiaulių laikymo vietoje laikotarpis;

4.4. kiaulių laikytojams:

4.4.1. nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 24 val., informuoti VMVT teritorinį padalinį arba įgaliotąjį veterinarijos gydytoją apie nugaišusias kiaules,

4.4.2. laikantiems kiaules užkrėstoje teritorijoje, ne vėliau kaip prieš 3 dienas informuoti VMVT teritorinį padalinį arba įgaliotąjį veterinarijos gydytoją apie kiaulės skerdimą savo reikmėms, kad įgaliotasis arba valstybinis veterinarijos gydytojas po skerdimo ją apžiūrėtų, įvertintų patologinius anatominius pakitimus ir, esant gyvūnų užkrečiamosios ligos įtarimui, paimtų mėginius AKM tyrimams.

5. P r i p a ž ė s t u netekusiu galios Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. spalio 16 d. įsakymą Nr. B1-952 „Dėl afrikinio kiaulių maro stebėsenos ir kontrolės priemonių“.

6. P a v e d u įsakymo vykdymo kontrolę Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus pavaduotojams pagal administruojamas sritis ir Skubios veiklos ir Gyvūnų sveikatingumo ir gerovės skyriams.

Direktorius

Jonas Milius